

Protocol

dalla seduta dil cussegl da vischnaunca,
venderdis, ils 16 da schaner 2009, allas 19⁰⁰ – 20⁴⁵ uras
en halla Cons

Presidi: Dumeni Columberg, president communal
Robert Cajacob, president dil cussegl da vischnaunca

Actuar: Ervin Maissen

Presents:

a) Cussegl	Clemens Berther Heinrich Berther Robert Cajacob Bernadetta Caminada-Mühlebach Giusep Columberg Madlen Deflorin-Spescha Emerita Flepp-Degonda Victor Flepp	Martina Gienal-Caviezel Rita Huonder-Tenner Jordana Lozza-Desax Pirmin Lozza Pader Vigeli Monn Flavio Murer Alfred Spescha
b) Suprastonza communala	Dumeni Columberg Hans Huonder Cecilia Maissen-Desax	Iso Mazzetta Roger Tuor
c) Canzlist communal	Andri Hendry	
d) Hosps	Officials demissiononts, envidai specials, scolas dil scalem superiur, vischins e vischinas, en tut ca. 110 personas	

La gliesta da tractandas secloma sco suonda:

1. Avertura entras il president communal
2. Undraziuns
3. Appel
4. Elecziuns:
  - 4.1 da dus dumbravuschs e dus suppleants per 2009/2012
  - 4.2 dil president dil cussegl da vischnaunca per 2009

Saramentaziun dallas autoritads communalas

- 4.3 dil vicepresident dil cussegl da vischnaunca per 2009
- 4.4 digl actuar dil cussegl da vischnaunca per 2009/2012
- 4.5 dil vicepresident communal per 2009/2012
- 4.6 dalla cumissiun da gestiun
- 4.7 dalla cumissiun da baghegiar
- 4.8 dalla delegaziun Corporaziun Spital regional Surselva e Spitex Cadi
- 4.9 dalla delegaziun Fundaziun Casa da tgira Sursassiala
5. Agenda 2009
6. Comunicaziuns
  - Suprastonza communal: Repartiziun dils departaments per la perioda d'uffeci 2009/2012

La Societad da musica da Mustér sut la direcziun da Richard Gadola ed *ina gruppa da ghitaristas dalla scola da musica Surselva* sut la direcziun dil menader Claudio Simonet e dalla scolasta da musica Jacinta Jacomet enrameschan da maniera festiva la seduta constitutiva dil cussegl da vischnaunca per la perioda d'uffeci 2009/2012. Per las bialas producziuns admetta *il president communal* allas duas gruppas in cordial engraziament.

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Robert Cajacob

Ervin Maissen

1. Avertura entras il president communal

Plaid introductiv dil president communal Dumeni Columberg

“Bien di, bien onn ed *in cordial beinvegni* alla seduta constitutiva dil cussegl da vischnaunca per la perioda d’uffeci 2009/2012. Jeu beneventel cordialmein nossas caras convischinas e cars convischins, mo oravontut ils niev eligi commembers dallas autoritads communalas, tut special dil cussegl da vischnaunca.

A quella tschentada festiva havein nus era envidau representants dallas autoritads ecclesiasticas, msgr. avat Daniel Schönbächler (ch’ei seperstgisaus), nies plevon sur Alexi Manetsch, il premurau caplon da Segnas, sur canoni Pius Wenzin (che sa buca esser presents muort obligaziuns ufficalas), ser Roldand Just, nies mistral Martin Quinter (che sesanfla aunc en reconvalescenza), ils anteriurs presidents communalas Simon Camartin ed Aldo Tuor (seperstgisaus muort autras incaricas) sco era ils presidents communalas da Sursassiala, Pancrazi Berther (seperstgisaus muort obligaziuns ufficalas) e Claudio Simonet.

Presents ein era ils meriteivels commembers dallas autoritads communalas e dallas cumissiuns, che han demissiunau per la fin dalla perioda d’uffeci, sco era las numerusas persunas che han cooperau en ina ni l’altra fuorma ellas numerusas gruppas da lavur ni cumissiuns.

L’avertura d’ina nova perioda d’uffeci ei in eveniment extraordinari. Perquei havein nus envidau *las classas dil scalem superiur da nossas scolos* cun lur magisters sco hosps d’honor. Nus essan perschuidi, che quei ei ina unica caschun per orientar nossa giuventetgna davart nossas instituziuns communalas e las structuradas politicas, sco era per svegliar igl interess per ils fatgs publics.

La vischnaunca da Mustér stat al *spartavias*. La cuminonza dils votants ha approbau ils 22 da zercladur 2008 ina nova constituziun communal. Quella porta considerablas midadas. Sin fundament d’ina retscherca da meinis resta il cussegl da vischnaunca. El survegn la funcziun d’in ver *parlament communal*. Tuttas autoritads communalas obtegnan dapli cumpetenzas e cheutras era dapli responsabladad. Las structuradas politicas vegnan reformadas ed actualisadas e las proceduras simplificadas. Mintga gremi duei seconcentrar sigl essenzial. Vischins e vischinas, mo era ils commembers dallas autoritads communalas duein buca vegnir mulestai cun piculezzas. Quellas refuormas duein dar niev slontsch allas activitads politicas ed animar in e scadin da s’occupar e da s’engaschar cun anim e plascher per il beinstar general.

Il trienni vargau, ch’ei gest ius a fin, ha priu ina buna fin. El decuors digl atun 2007 ei la situaziun semidada da rudien en nossa vischnaunca. Enteifer cuort temps eis ei reussiu da surmontar ina fasa critica e da crear in niev clima politic e d’instradar *ina nova cultura politica* cun motivar ils exponents da colaborar a moda constructiva e beinvulenta.

L’unitad, la buna concordanza ed igl agid vicendeivel ein principis fundamentals per il beinesser da nossa cuminonza e quei aschibein sin palancau federal, cantunal, regional e communal. Ils embrugls dils davos temps sin palancau federal han mussau

tgei donns che l'agitaziun e la polemica populista sa far a nossa tiara. En nossas regiuns muntagnardas, en nossa vischnaunca savein nus buca selubir il luxus d'ina confruntaziun permanenta e da discordia constanta, schiglioc mein nus a frusta. Quei spitachel populistich ha ina presa divertenta e humoristica, denton gida quei cunfar segir buca a slijar nos problems. *Mo da cuminonza ed en buna harmonia havein nus success.*

Jeu *engraziel da cor* ad in e scadin, che ha gidau a crear e che gida a mantener quei bien spért da convivenza, da collaboraziun amicabla e da buna concordanza enteifer ed ordeifer las autoritads communalas, enteifer ed ordeifer las scheinas communalas. Quella tenuta beinvulenta ha purtau fetg bien fretg. Grazia a quella amicabla collaboraziun havein nus saviu preparar refuormas substanzialas da valeta cuzzonta. Numerus vischins e vischinas han gidau a preparar quels projects e concepts. *In tschuppel cumissiuns* han prestau fetg buna lavur. Jeu numnel en special:

- la cumissiun per examinar las estructuras politicas
- la cumissiun per la revisiun totala dalla planisaziun locala
- la cumissiun per l'organisaziun en cass da crisa
- la gruppa per la preparaziun dalla fusiun dils corps da pumpiers Sursassiala
- la cumissiun per la casa da tgira

Quella lavur ha anflau ina buna accoglientscha el ravugl dalla suprastonza communal. Grazia al grond sustegn da nossas collaboraturas e collaboraturs han ils projects saviu vegnir suttamess en temps da record al cussegl da vischnaunca. Lez ha – cun bia beinvulentscha – tractau speditivamein e cun gronda premura las numerusas fatschentas.

Quella seriusa lavur e quella buna concordanza ha apparentamein impressiunau nos convischins. Surprendentamein ha *la cuminonza dils votants* approbau cun gronda maioritad ina cadeina da buca meins che *13 fatschentas*. Per part setracta ei da projects da muntada centrala e vitala per igl avegnir da nossa vischnaunca. Jeu numnel en special:

- *la refuorma dalla structura politica* cun la nova constituziun communal. Las midadas decididas ston vegnir realisadas el proxim temps.
- l'entschatta dalla *sanaziun dallas finanzas communalas*.
- *la collaboraziun cun las vischnauncas vischinontas*. Exempel glischont ei la fusiun dils corps da pumpiers Sursassiala e quei enteifer biebein in miez onn.
- *la planisaziun locala* cun novs instruments da planisaziun. Quels fuorman la basa per iniziar e promover in raschuneivel svilup economic. Denter auter sperein nus da finalmein anflar ina sliagiun per il *hotel Acla da Fontauna* e da saver remplazzar quei imposant edifeci (gleiti ina ruina) entras ina marcanta surbaghegiada d'aula qualidad architectonica e turistica. Plinavon lein nus saver realisar *in niev stabiliment da construcziun a Pignola* sco era migliurar l'infrastructura turistica, denter auter cun gidar a realisar stabiliments d'ennevar. Perquei sperein nus, che la Regenza approbeschi ton pli spert la revisiun dalla planisaziun locala.
- En tut e dapertut sa quei denton succeder mo cun agid dall' *iniziativa privata*, da bunas ed innovativas interpretas. En num dallas autoritads communalas engraziel jeu als exponentes per las stentas da porscher paun e fadigia a nossa populaziun.
- Tut quellas activitads ston succeder en stretga collaboraziun regiunala, oravontut sil sector turistic. Perquei nossas grondas speranzas sin la collaboraziun regiunala ed en special sin la destinaziun *San Gottardo*.

- In project innovativ ei il *Center sursilvan d'agricultura*. Nus sperein ch'el sappi vegnir realisaus ton pli spert e detti novs impuls a nossa agricultura.
- *Center communal d'infrastructura a Cuoz*, in vegl desideri sa grazia a circumstanzias fetg favoreivlas – finalmein vegnir realisaus. Oz ein nos luvratoris spatitschai per l'entira vischnaunca entuorn. Ussa savein nus metter tuts sut in tetg: il forestalessar, il stradalessar ed ils pumpiers. El medem mument havein nus *fusiunau las duas gruppas forestalessar e stradalessar*. Quei levgiescha la coordinaziun e possibilitescha grondas sinergias. En quei connex vegnin nus a realisar in stabiliment da producir stialas e cheutras nezegiar la lenna da nos uauls e contribuir ad ina megliera utilisaziun dallas atgnas resursas.
- *Nezegiar nossas resursas*, quei ei nossa devisa. Per quei intercurin nus, schebein igl ei pusseivel d'exploitar l'aua dalla val d'Aletta per producir energia regenerabla. In auter sector fuss igl *aur*. El mument ei il project concernent l'exploitaziun d'aur mess en truchet.
- In ulteriur camp d'activitad ei *la scolaziun da nos affons e da nossa giuventetgna*. La giuventetgna ei nies avegnir e nossa speranza. Per quei stuein nus procurar per activitads giavinontas e respectar, che la giuventetgna ha in auter patertgar. Sin fundament dil svilup demografic setracta ei d'anflar novas fuormas d'organisaziun e da collaboraziun sil sector dallas scolas.
- Dapi varga 40 onns havein nus *ina stretga collaboraziun sil scalem superieur cun la vischnaunca da Medel*. Quella ei secumprovada e nus lein mantener ella. Nossa nova constituziun cuntegn claras directivas en favur dalla collaboraziun regionala. Els proxims onns vegnin nus a stuer anflar cooperaziuns da tut'otra tempra. Per Mustér sedat ei eventualmein pusseivladads da cooperar cun *il gimnasi claustral*. En quei connex engraziein nus al rector partent, pader Pirmin Gnädinger per sias grondas stentas e beneventein cordialmein la nova rectora, la doctressa Geneviève Appenzeller-Combe.
- In impurtont punct ei *la cultura*. Entras nossa claustra benedictina havein nus in privilegi tut special. Secapescha che nus tgirein era las relaziuns cun nossas pleivs e cun nossas numerusas uniuns.
- La pli hanada fatschenta ei ina *nova casa da tgira per Sursassiala*. La fundaziun, purtada dallas treis vischnauncas, exista gia dapi 1992. Quella instituziun comunabla ei secumprovada era sche quei ei deplorablamein memia pauc enconuschent. La casa sto vegnir renovada, engrondida ed adattada allas novas pretensiuns. En ina acziun da pumpiers eis ei reussiu la fin digl onn 2007 da preparar ed inoltrar in *preproject* per segirar las contribuziuns cantunales. Ei va per rodund 7 milliuns francs. Plinavon ei ina *cunvegnientscha* vegnida elaborada e signada entras las suprastonzas communalas dallas treis vischnauncas da Medel/Lucmagn, Tujetsch e Mustér. Disgraziadamein han las instanzas cantunales pretendiu che tuttas treis vischnauncas decidien gia ussa ligiontamein tgei che succedi en 5 onns. Per contonscher quella *acceptanza politica* eis ei vegniu fatg – cun agid d'experts - intensivis studis. Quels muossan, ch'ina sligiazium raschuneivla, finanzielmein supportabla e che garantisce a nos attempai ina tgira d'aulta qualitat ei mo pusseivla, sche nus realisein comunablamein in project, *ina casa per Sursassiala* e quei sut il tetg dalla fundaziun existentia.

Quella cuorta revista ei el medem temps *ina prevista* da quei che nus vulein realisar els proxims onns. Nus desistin da presentar gia oz in program d'activitad cun visiuns ed intenziuns per la perioda d'uffeci 2009/2012. Quei succeda el decuors da questa stad. Las conturas ein denton fixadas e decididas dalla cuminonza dils votants. Quei ein excellentas premissas per ina buna partenza. Ussa drova ei la lavur da detagl, in spért allert ed innovativ sco era la detscharta voluntad da concretisar e realisar las refuormas instradadas. Quei ei ina incarica fetg pretensiusa, che drova gronda perseveronza ed in engaschi cumplein dallas autoritads gest eligidas. Jeu sun

perschuidius, ch'era ils novs mandataris vegnan a semetter cun slontsch e plascher alla lavur.

Las autoritads disponan ussa dallas *cumpetenzas* necessarias e quei aschibein finanzialas sco legislativas. Aschia ha il *cussegl da vischnaunca* la cumpetenzza da decider davart d'expensas da tochen in miez milliun e per cumpras da schischom d'in milliun francs. El sa schizun relaschar ni midar tuttas leschas, quei secapescha cun resalva dil referendum facultativ.

Il medem vala per *la suprastanza communal*. Era ella ha bia dapli cumpetenzas e sa decider davart d'expensas entochen 100'000.-- francs. Per descargar la lavur dalla suprastanza vegn ei scaffiu ina direcziun, che liquidescha fatschentas da tempra secundara.

Pia midadas considerablas. Quei pretenda ina nova tenuta da tuts cumpigliai, dallas autoritads e dall'administraziun. Varga la mesadad dils commembers dil cussegl da vischnaunca ein novs. Quella regiuvinaziun ei ina sfida ed ina schanza. Nus vegnin en mintga cass a dar tut sustegn als niev eligi.

Per sutlingiar la responsabladad e la missiun dils eligi, vegnan las commembras ed ils commembers dallas autoritads communalas *saramentali*, ina isonza ch'ei vegnida praticada durant tschentanners e ch'ins ha schau curdar avon paucs decennis.

Cun quei act solem e festiv engira in e scadin avon Diu ni empermetta d'ademplir las incaricas surpridas cunscienzusamein e tenor meglier saver e puder.

Las *perspectivas generalas* ein buca fetg encuraschontas. Suenten ils stempraus sil camp finanziel e prognosas negativas sederasa la tema d'ina crisa economica mundiala. Gest en in tal mument ston tuts semetter els stadals e da cuminonza nezegiar tuttas pusseivladads per instradar novas activitads e quei cun slontsch giuvenil, cun dinamica, cun energia e cun perseveranza.

Avon che concluder mia allocuziun inaugurala hai jeu il fervent basegns d'admetter ad in e scadin ch'ha gidau a contonscher il grond success in profund e sincer *Dieus paghi*, en emprema lingia a mes premurai consuprastonts, al cussegl da vischnaunca ed a tuts cumpigliai per l'excellentia lavur e per la collaboraziun simpatica e gentila.

Quei engraziament va era a vus, caras convischinas e cars convischins per la gronda confidanza e per il bien sustegn. Nus tuts empermettein questa sera da s'engaschar vinavon per il beinstar general, per progress e prosperitad e nus fagein quei da cuminonza ni sche vus preferis, da cumpignia."

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Robert Cajacob

Ervin Maissen

2. Undraziuns

President communal Dumeni Columberg

“Oz prendein nus cumiau d’in tschuppel persunas ch’han luvrau e barhau duront onns e decennis per il beinstar general da nossa vischnaunca e da nossa regiun.

Ina entira retscha da mandataris ha demissiunau per la fin dalla perioda d’uffeci 2006/08. Nus havein envidau els alla seduta constitutiva dil cussegl da vischnaunca per saver undrar duidamein lur fritgeivel operar e per engraziar cordialmein per ils gronds e buns survetschs prestai en favur da nossa vischnaunca.

Avon che passar all’undraziun da mintga singul, in pèr plaids d’engraziament che valan per tuts, buca mo per ils undrai da questa sera, mobein era per las numerusas persunas ch’ein segidadas en cumissiuns e differentas funcziuns, per las collaboraturas ed ils collaboratur dalla vischnaunca ed era per tuttas vischinas e tuts vischins che s’engaschan en ina fuorma ni l’autra per la communitad. La lavur prestada duront ils onns e decennis ei enorma. Igl engraziament public duei esser ina attestaziun ufficiala e festiva dall’admirabla prestaziun d’in e scadin. Igl ei buca adina lev ed emperneivel da luvrar per la communitad, pertgei ei dat meinsvart critica, critica magari buca giustificada. Tonpli meretan tuts quels ch’ein s’engaschai e s’engaschan vinavon cun tutta forza per il beinstar general nies respect, nossa renconuschientscha ed in cauld engraziament.

Nossas finanzas lubeschan buca grondas remuneraziuns. Perquei stuein nus secuntentar cun in profund Dieus paghi e cun la tabla da renconuschientscha dalla vischnaunca da Mustér, creada digl artist indigen Linus Flepp. Quella duei esser in simbol da gronda engrazieivladad e cumpleina renconuschientscha.

Las suandontas persunas astgan retscheiver la *tabla da renconuschientscha*.

Suprastonza communal

Duri Huonder, gerau

9 onns commember dalla suprastonza communal. Gia sco giunvenot ha el apparteniu al cussegl da vischnaunca. Sco gerau ha el dirigiù differentes departaments ed ei era staus vicepresident da nossa vischnaunca. Ils davos treis onns ha el menau il departament d’agricultura e quel da sanadad. Perquei enconuscha el era fetg bein tut quei ch’ei succediu ils davos 40 onns. Nus havein gia undrau ses merets ed era quels da sia consorta Nelly el ravugl dalla suprastonza communal.

Cussegl da vischnaunca

Carli Pally

12 onns commember dil cussegl da vischnaunca. El ei bein in dils pli versaus officials. Duront onns e decennis ha el luvrau cun grond engaschi en differentes uffecis; denter auter 12 onns commember dalla suprastonza

communala, da quei nov onns vicepresident communal, cumissiun da baghegiar e numerusas autras cumissiuns. Quei ei stau ina enorma lavur pil beinstar da vischinas e vischins.

Marcus Jacomet

Ei medemamein staus 12 onns el parlament communal ed ha presidiau quei gremi. Era el ha apparteniu a numerusas cumissiuns, denter auter al cussegl da Fundaziun Casa da tgira Sursassiala. Marcus studiava adina fetg bein ils documents e s'occupava cun mintga detagl. Grond engraziament per tut il bien prestau.

Giusep Caduff-Kneidinger

Appartegn medemamein alla grupp da 12 onns. Era siu engaschi ei staus fetg gronds. Era Giusep ha collaborau en differents gremis. Jeu numnel en special la cumissiun da fiug. Per tut quella gronda lavur mereta el in grond engraziament.

Damian Sac

Ei ina persuna che s'engascha cun fiug e flomma per quei ch'el anfla per bien e necessari. 9 onns ha el fatg part dil cussegl da vischnaunca e 12 onns dalla cumissiun da baghegiar. Sias intervenziuns ein numerusas, denter auter era per ina nova casa communal. Avon treis onns ha el presidiau il cussegl da vischnaunca. Ultra da quei ha el cooperau en biaras autras missiuns. Nus engraziein per sia gronda e buna lavur era sco iniziativa impressari.

Paul Duff

ei staus sis onns el cussegl. Conform a sia professiun eis el oravontut s'occupaus cun damondas economicas e finanzialas. Igl ei impurtont ch'ils differents aspects seigien representai el parlament communal. Nus deplorein perquei grondamein sia partenza prematurada e giavischein ad el tut bien pil futur. Nus savein ch'el stat era vinavon a disposiziun al vischinadi ed ad organisaziuns culturalas.

Ivan Giger e Gion Hosang

Ed ussa tiels dus giuvens commembers dil cussegl, Ivan Giger e Gion Hosang. Els dus ein mo treis onns el parlament ed ein stai commembers dil biro. Igl onn vargau ei quei stau cumbinai cun bia lavur supplementara. Nus stein fetg mal, ch'els han gia demissiunau; omisdus denton per motivs da clamada e da famiglia. Cordial engraziament ad omisdus. Forsa sorprendan els in di puspei in uffeci. Els san buca esser presents questa sera, in muort la gripa e l'auter ord raschuns professionalas.

Cecilia Maissen-Desax

ha presidiau il cussegl igl onn vargau, in onn da gronda lavur pil cussegl da vischnaunca. Ella banduna il cussegl per entrar sco emprema vischina da nossa vischnaunca en suprastanza communal. Aschia vegn ella buca undrada questa sera ed obtegn perquei era buca gia oz la tabla da renconuschientscha.

Cussegl da scola

Grondas midadas dat ei tiel cussegl da scola. Buca meins che quater commembers bandunan quel. A tuts admettein nus in grond Dieus paghi. Ei setracta da

Patrizia Cabernard

Ella ei stada duront sis onns commembra dil cussegl da scola.

Pia Duff

ha medemamein apparteniu sis onns al cussegl da scola

Felix Venzin

ha era collaborau duront sis onns el cussegl.

Wendelin Jacomet

ei staus duront treis onns commember dil cussegl da scola.

Deplorablamein san tuts quater buca assister alla scuntrada hodierna. Perquei vegn la tabla da renconuschientscha surdada ad els sin via bilaterala.

Cumissium da baghegiar

Cheu havein nus la demissium da *Damian Sac*, ch'jeu hai gia menziunau.

Cumissium da gestiun

Entras la nova constituziun vegn la cumissium da gestiun buca pli eligida dil pievel, mobein entras il cussegl da vischnaunca. Ella daventa ina cumissium parlamentara ed en quella funcziun era ina cumissium predeliberonta. Alla cumissium han fatg part entochen ussa:

Placi Hosang

ha apparteniu duront sis onns alla cumissium da gestiun. El ei gia pli baul staus commember dil cussegl da scola ed ha era presidiau quel duront in tschuppel onns. Plinavon eis el s'engaschaus per ulteriuras incaricas publicas.

Gion Battista Manetsch

ha fatg part duront treis onns dalla cumissium da gestiun e pli baul dil cussegl da vischnaunca. El ha ultra da quei prestau bia lavur sin auters secturs publicus.

Clemens Berther

Resta vinavon fideivels alla vischnaunca sco commember dil cussegl da vischnaunca. Perquei retscheiva el buca la tabla da renconuschientscha.

Delegaziun Spitex Cadi

Alfonsina Sac-Lutz

ha fatg part duront nov onns dalla delegaziun Spitex Cadi.

Cumissium da menaschi Center da sport e cultura

Annalisa Giger-Sialm

ha fatg part naven dall'entschatta dalla hodierna fuorma dalla cumissium da menaschi, pia duront nov onns.

Gion Albin

ha apparteniu duront treis onns dalla cumissium da menaschi.

Suandontas *cumissiuns* ein vegnidas dissolvidas perquei ch'ellas han ademplier lur incarica:

Cumissium per examinar las estructuras politicas:

- *gerau Hans Huonder, Theres Burri Gadola, Francestg Cajacob, Robert Cajacob president communal Dumeni Columberg, Iris Lombris- Manetsch, Flavio Murer e Carli Pally.*

Cumissium per la revisiun dalla planisaziun locala

- *Robert Cajacob, president communal Dumeni Columberg, Aluis Huonder, Marcus Jacomet, Martin Lutz, Renaldo Lutz, gerau Iso Mazzetta, Pader Vigeli Monn, gerau Roger Tuor, la planisadra Esther Casanova e pigl uffeci da baghegiar Ervin Maissen.*

Cumissium per la preparaziun dalla organisaziun en cass da crisa

- *Alexi Dermon, gerau Hans Huonder, Ervin Maissen, Werner Müller, Gion Tenner e gerau Roger Tuor.*

Cumissium per la casa da tgira

- *Rita Furger, gerau Duri Huonder, Heinrich Huonder-Casanova, dr. Marcus Huonder, Placi Hosang e Cecilia Maissen-Desax.*

Cumissium da fiug

La cumissium da fiug ei vegnida sliada si. Cun la fusiun dils corps da pumpiers en Sursassiala ei sedau ina nova organisaziun. Dalla cumissium da fiug han fatg part:

- *Giusep Caduff-Kneidinger, Alexi Monn, Romeo Schmed, Gion Tenner e gerau Roger Tuor.*

Ferton che gerau *Roger Tuor* fa part dalla nova suprastanza dall'organisaziun da pumpiers Sursassiala, daventa *Gion Tenner* niev cumandant da pumpiers da quell'organisaziun.

Delegaziun alla Corporaziun da vischnauncas Surselva.

La delegaziun alla corporaziun da vischnauncas ei vegnida remplazzada entras il niev parlament regional. Da quella delegaziun han fatg part:

- *Giusep Caduff-Kneidinger, Giusep Columberg, Martin Kreiliger, Ervin Maissen, e gerau Roger Tuor sco suppliants; Gion Hosang, Rita Huonder-Tenner e Tomas Schmed sco suppliants.*

Gerau *Roger Tuor* e *Giusep Columberg* ein vegni eligi el parlament regional.

La nova burgheisa Oana Camartin

Per la recepziun da nos burgheis drova ei ina procedura cumplicada, che cuoza varga in onn. Cunquei che la vischnaunca burgheisa ei vegnida dissolvida succeda la surdada dil dretg da burgheis entras ils organs dalla vischnaunca politica.

La suprastanza communal ha grond plascher ch'ella sa beneventar questa sera ina nova burgheisa, *Oana Camartin*. Ella ei ina violonista da num e pum, maridada e sesenta dapi 1999 a Mustér. Ultra da quei plaيدا ella perfetg romontsch. Cordial beinvegni Oana."

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Robert Cajacob

Ervin Maissen

3. Appel

Il canzlist communal Andri Hendry prelegia ils nums dils commembers dil cussegl e constatescha la preschientscha cumpleina dils commembers dil cussegl.

Il president communal constatescha che la seduta ei vegnida convocada conform agl uorden da fatschentas, aschia ch'il cussegl da vischnaunca ei habels da decider.

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Robert Cajacob

Ervin Maissen

4. Elecziuns

4.1 da dus dumbravuschs e dus suppleants per 2009-2012

President communal

Tenor art. 4 dil regulativ da fatschentas succedan las elecziuns cun maun pli, aschinavon ch'ei exista mo ina proposta e che negin pretenda scrutini. Cunquei ch'ei vegn buca fatg autras propostas, succeda l'elecziun cun maun pli.

Proponi sco dumbravuschs ein, *Flavio Murer ed Alfred Spescha* e sco suppleants *Emerita Flepp-Degonda e Pirmin Lozza*.

Elecziun

Il cussegl da vischnaunca elegia unanimamein sco dumbravuschs Flavio Murer ed Alfred Spescha e sco suppleants Emerita Flepp-Degonda e Pirmin Lozza per la perioda d'uffeci 2009-2012.

4.2 dil president dil cussegl da vischnaunca per 2009

President communal

Sco president dil cussegl da vischnaunca per 2009 ei *Robert Cajacob* proponius.

Tenor art. 11, alinea 4 dil regulativ da fatschentas succeda l'elecziun dil president e dil vicepresident entras scrutini.

Cusseglia Pader Vigeli Monn

"Tenor la nova constituziun communal ha aschibein la suprastanza communal sco era il cussegl da vischnaunca cumpetenzas augmentadas e portan ina gronda responsabladad. Gest cun risguard da quella nova situaziun lessel proponer al cussegl in candidat fetg versau sil palancau dalla politica communal, numnadamein cusseglier Robert Cajacob.

Robert Cajacob sesents a Segnas ei maridau e bab da treis affons carschi. Gia dapi 20 onns eis el occupaus en la lavur sociala e dapi 24 onns activs els organs dalla caplania da Segnas ni dalla pleiv, sco era sin palancau communal. Duront nov onns ha el presidiau il cussegl da scola, dapi 12 onns eis el commember dalla cumissiun da baghegiar. Mo era la collaboraziun en ulteriuras cumissions qualificheschon el per quella candidatura. Denter auter l'appartanenza alla cumissiun per examinar las structures communalas ni era la cumissiun per la revisiun totala dalla planisaziun locala. Dapi treis onns appartegn el al cussegl da vischnaunca ed igl onn vargau ha el funcziunau sco vicepresident. En quei senn proponel jeu Robert Cajacob sco president dil cussegl da vischnaunca pigl onn 2009."

Elecziun

<i>Cedels reparti</i>	15
<i>Cedels returnai</i>	15
<i>Cedels vits e nunvaleivels</i>	2
<i>Cedels valeivels</i>	13
<i>Pli absolut</i>	7

Cun 13 vuschs ei cusseglier Robert Cajacob eligius sco president dil cussegl da vischnaunca per 2009.

Claudio Simonet, president communal dalla vischnaunca da Medel/Lucmagn
Engrazia sco directur dalla scola da musica Surselva per la pusseivladad d'astgar contribuir cun ina gruppa da ghitaristas dalla scola da musica alla seduta constitutiva. El seigi sedecidius per quei instrument, perquei che la ghitarra sco singul instrument disponi d'in tun migeivel, ella gruppa seigi ella denton insistenta. En quei senn duei la politica sesviluppar en in tun vicendeivel, denton senza agressiuns ed en buna harmonia. El giavischa in bien decuors dalla seduta.

President communal Dumeni Columberg
gratulescha al nieveligiu president dil cussegl da vischnaunca *Robert Cajacob* per la honorifica elecziun e surdat il plaid al nieveligiu.

Plaid dil president dil cussegl da vischnaunca Robert Cajacob

"Vus haveis gest eligiu mei, dil reminent dapi in meins tat, sco president dil cussegl da vischnaunca per igl onn 2009. Per la confidanza demussada enviars mei, mia famiglia sco era enviars il vischinadi Segnas engraziel jeu da tut cor. Jeu selegrel d'astgar presidiar uonn il cussegl da vischnaunca e vegnel a far quei tenor miu meglier saver e puder.

Igl ei usit, ch'il niev president dil cussegl da vischnaunca tegn in plaid suenter sia elecziun. Era jeu prendel bugen quella caschun e fetschel quei cul tema:

Quo vadis sisum la Surselva? Nus stein amiez grondas midadas economicas en in mund malruasseivel mudergiaus cun uiaras e terror. La situaziun da finanzas sigl entir mund, la munconza d'interess dils centrums gronds per las regiuns muntagnardas vegnan a mudergiar nus el futur pli e pli. E nus? Mintgaton hai jeu il sentiment che nus sedettien giu mo cun nus, senza realisar tgei che va sper nus, che ha denton gronda influenza sin l'existenza da nossa regiun, da nos vitgs, da nossa vischnaunca. Nus sestergein meinsvart intern ni era extern cun vischnauncas vischinontas per piculezzas e schein ira sperasora grondas schanzas, sco p. ex. ina "Porta Alpina", che fuss ualti segir stada in garant per in bien svilup turistic e per il manteniment da plazzas da lavur.

Ualti dapertut en Svizra vegn baghegiu vid gronds projects cun daners publics. Dapertut vegn baghegiu vid vias d'untgida, vias statalas, vegn furau tunnels, vegnan las viasfier federalas modernisadas sil pli niev stan, vegn baghegiu centers da scolaziun eav. Sisum la Cadi va pauc ni nuot, priu ora la "NEAT" a Sedrun. Denton en paucs onns ei era quei project alla fin e valetas restontas restan anavos pauc, memia pauc. Ina "Porta Alpina" che fuss stada per nus ina immensa schanza, gie ina sensaziun per l'entira Svizra, ina caussa da gronda muntada, havein nus schau prender da nus en ina decisiun da notg. Strusch opposiziun da nies pievel e da nos politichers encunter quella decisiun. Nus essan para buca vengonz da metter paucs milliuns en in project che vegn a custar varga 20 milliardas. A nus resta pauc auter che las deponias da material. Stuein nus veramein secuntentar cun di ni schar di, "la Porta Alpina" ei morta?!!!

D'ina via d'untgida per nossa vischnaunca, ch'era avon plirs decennis in tema central tier nus e che fuss oz pli che giustificada, tschontscha strusch pli enzatgi.

Buca auter vesa ei ora tier il survetsch public. Tut svanescha ord la val, ord nossas vischnauncas. La posta siara in biro suenter l'auter en nos vitgs, la viafier baghegia giu tier nus il persunal, la scolaziun vegn pli e pli dislocada els centers regiunals ni cantunals, il militar che deva inaga bia lavur e buna fadigia en nos vitgs ei strusch pli presents, ils discounters baghegian lur grondas stizuns pli e pli ella vischinonza dils centers regiunals e fan aschia empaglia las davosas stizuns en nos vitgs. Bia en favur dils centers, fetg bia en disfavour da nossas vischnauncas.

Uonn vegn il Cussegl grond a decider davart la nova ulivaziun da finanzas. Enzatgei, denton buca tut vegn ad esser en favur dallas vischnauncas. La Regenza plaيدا da novas schanzas e da pli bia cumpetenzas per las vischnauncas. Quei po esser, da quintar eis ei denton era cun dapli responsabladad, cun aunc ina pli gronda centralisaziun e cheutras aunc inaga ina sperdita da plazzas da lavur tier nus. Co ei va vinavon cun il scolaesser e socialesser, sche quellas spartas vegnan surdadas allas vischnauncas, sa negin dir oz cun segirtad. Da quintar eis ei denton cun considerabels carschaments da cuosts sil dies dallas vischnauncas.

Vus pudeis tertgar, quei Robert ei in brav pessimist. Jeu vesel mei denton plitost per in realist che fuss bugen in optimist. Il curriu e passau en favur dils centers sil dies dallas regiuns muossa che nus stuein esser realists, prompts da s'engaschar e cheutras vegnir optimists per in bien futur en nossa regiun.

Nus tuts essan obligai da s'engaschar e segidar tenor meglier saver e puder leu nua ch'ei fa basegns. Aschia denter auter era cun s'engaschar els gremis politics communal, regiunals e cantunals. Cun surpender responsabladad per convischinas e convischins. Cun encurir vias novas per garantir il beinstar da nossa vischnaunca.

Sin l'entschatta dalla nova perioda d'uffeci han las instanzas politics survegniu novs manuals per saver ademplir lur pensum. Aschia ina nova constituziun communal, ina nova lescha davart ils dretgs politics ed in niev regulativ da fatschentas. Il suveran ha confidau dapli cumpetenzas alla suprastanza communal sco al cussegl da vischnaunca e cun quei denton era adossau a quels gremis dapli responsabladad. Cussegl e suprastanza ein clamai d'esser vengonz a quei mussament da confidanza cun in bien agir, collaboraziun e confidanza vicendeivla.

Il pievel da Mustér ha decidiu el decuors digl onn vargau da mantener il cussegl da vischnaunca. Quei ei stau in segn da confidanza, segir cumbinaus cun la speranza e pretensiun, che quel adempleschi siu duer tenor meglier saver e puder. Quei cun sepreparar da rudien sin las sedutas e cun tener sedutas informativas era per convischins e convischinas. Cun far tut il pusseivel per saver prender las meglieras decisiuns per il beinstar da nossa vischnaunca. Cun esser pertscharts, che nus representein il pievel e buca interess privats.

Lein nus contonscher enzatgei, drova ei denton era in pievel activ, saun giudezi, senn da responsabladad, confindanza, engaschi e beinvulientscha. Interess sulet persunals, scuidonzas, schalusia, disfidanza etc. astgan buca anflar plaz egl esser da nies mintgadi. Lein nus contonscher enzatgei, va quei mo comunablamein. Jeu giavischel a nus, a nossa vischnaunca ed a nossa regiun in bien futur.

En quei senn declarel jeu d'acceptar l'elecziun sco president dil cussegl da vischnaunca per igl onn 2009 ed engraziel per Vossa attenziun."

Saramentaziun dallas autoritads communalas

President communal

Cunquei passein nus alla saramentaziun dil niev eligi president dil cussegl da vischnaunca. Jeu supplicheschel l'entira raspada da sesalzar duront quei act festiv e solem.

"Vus sco president eligi dil cussegl da vischnaunca engireis avon Diu d'ademplier tut las obligaziuns da Vies uffeci tenor meglier saver e puder".

Jeu supplicheschel Vus da repeter "Jeu engirel".

Il president dil cussegl da vischnaunca repeta:

"Jeu engirel".

Cunquei ei il niev eligi president saramentaus ed il president communal surdat il presidi al niev eligi president dil cussegl.

Ei suonda la saramentaziun dil president communal

President dil cussegl da vischnaunca

"Vus sco president communal engireis avon Diu d'ademplier tut las obligaziuns da Vies uffeci tenor meglier saver e puder".

Jeu supplicheschel Vus da repeter "Jeu engirel".

Il president communal repeta:

"Jeu engirel".

President dil cussegl da vischnaunca

Ei suonda la saramentaziun dils ulteriurs commembers dil cussegl da vischnaunca e dalla suprastanza communal sco era dils commembers dil cussegl da scola.

La formulaziun dil sarament secloma:

"Vus sco commembers eligi dil cussegl da vischnaunca, dalla suprastanza communal ni dil cussegl da scola engireis avon Diu d'ademplier tut las obligaziuns da Vies uffeci tenor meglier saver e puder."

Il sarament vegn fatgs cun repeter ils plaids "Jeu engirel".

Ina part dils commembers dallas autoritads menziunadas repetan "jeu engirel".

La formulaziun dall'empermischun secloma:

"Vus sco commembers eligi dil cussegl da vischnaunca, dalla suprastanza communal ni dil cussegl da scola empermetteis d'ademplier tut las obligaziuns da Vies uffeci tenor meglier saver e puder."

L'empermischun vegn fatga cun repeter ils plaids "Jeu empermettel".

Ina part dils commembers dallas autoritads menziunadas repetan "jeu empermettel".

4.3 dil vicepresidente dil cussegl da vischnaunca per 2009

President dil cussegl da vischnaunca

Sco vicepresidentea ei *Rita Huonder-Tenner* proponida.

Cussegliaera Martina Gienal-Caviezel

"Cussegliaera Rita Huonder ei dapi treis onns commembra dil cussegl da vischnaunca. Ella ei mumma da dus fegls carschi, casarina e dapi varga 12 onns lavura ella sco cussegliaera da clientella tier ina segirada da malsaus. Dapi biebein in onn eis ella presidenta dil vischinadi da Funs-Clavianev. Ella ha reduciu siu pensum da lavur sin 80%. Quella reducziun da lavur lubescha ad ella da vegnir a frida cul multifar pensum da famiglia, fatschenta, dalla politica e da hobis. La lavur sco cussegliaera ha ella exequiu cun gronda premura ed interess, en quei senn proponel cussegliaera Rita Huonder-Tenner sco vicepresidentea dil cussegl da vischnaunca per 2009."

Elecziun

<i>Cedels reparti</i>	<i>15</i>
<i>Cedels returnai</i>	<i>15</i>
<i>Cedels vits</i>	<i>2</i>
<i>Cedels valeivels</i>	<i>13</i>
<i>Pli absolut</i>	<i>7</i>

Cun 13 vuschs vegn cussegliaera Rita Huonder-Tenner eligida sco nova vicepresidentea dil cussegl da vischnaunca per 2009.

President dil cussegl da vischnaunca Robert Cajacob

Gratulescha alla nieveligida vicepresidentea Rita Huonder-Tenner per sia honorifica elecziun.

4.4 digl actuar dil cussegl da vischnaunca per 2009/2012

President dil cussegl da vischnaunca

Sco actuar dil cussegl da vischnaunca ei *Ervin Maissen* proponius.

Elecziun

Ervin Maissen vegn eligius senza opposiziun sco actuar dil cussegl da vischnaunca per 2009/2012.

4.5 dil vicepresidente communal per 2009/2012

President dil cussegl da vischnaunca

La suprastonza communal propona gerau *Hans Huonder* sco vicepresidente communal per 2009/2012.

Elecziun

Il cussegl da vischnaunca elegia unanimamein gerau Hans Huonder sco vicepresidente communal per 2009/2012.

4.6 dalla cumissiun da gestiun

President dil cussegl da vischnaunca

Per la cumissiun da gestiun ein proponi sco commembers ils cussegliaers *Clemens Berther, Victor Flepp e pader Vigeli Monn.*

Clemens Berther vegn proponius sco president dalla cumissiun da gestiun.

Elecziun

Unanimamein elegia il cussegl da vischnaunca suandontas persunas en la cumissiun da gestiun:

*Cussegliaer Clemens Berther
Cussegliaer Victor Flepp
Cussegliaer pader Vigeli Monn*

Unanimamein vegn Clemens Berther eligius sco president dalla cumissiun da gestiun.

4.7 dalla cumissiun da baghegiar

President dil cussegl da vischnaunca

Dalla cumissiun da baghegiar ha Damian Sac demissiunau. Da niev vegn proponiu *Dario Manetsch*.

Elecziun

Unanimamein elegia il cussegl da vischnaunca suandontas persunas en la cumissiun da baghegiar:

*Gion Albin
Corsin Bundi*

*Robert Cajacob
Dario Manetsch*

Gerau Iso Mazzetta appartegn sco cau dil departament da baghegiar ex-officio alla cumissiun da baghegiar e presidiescha era quella.

4.8 dalla delegaziun Corporaziun Spital regional Surselva e Spitex Cadi

President dil cussegl da vischnaunca

La delegaziun alla Corporaziun dil Spital regional Surselva surpren era la delegaziun Spitex Cadi, sco quei seresulta dalla gliesta distribuida.

Elecziun

Unanimamein elegia il cussegl da vischnaunca suandontas persunas en la delegaziun dalla Corporaziun Spital regional Surselva e Spitex Cadi:

*Geraua Cecilia Maissen-Desax (Spital e Spitex)
Edith Bass (Spitex e suppleanta Spital)
Robert Cajacob (Spital)
Astrid Flepp-Manetsch (Spital)
Martina Gienal-Caviezel (Spital e Spitex)
Rita Huonder-Tenner (Spital e Spitex)*

4.9 dalla delegaziun Fundaziun Casa da tgira Sursassiala

President dil cussegl da vischnaunca

Las propostas per la delegaziun alla Fundaziun Casa da tgira Sursassiala ein menziunadas sin la gliesta distribuida.

Elecziun

Unanimamein elegia il cussegl da vischnaunca suandontas persunas en la delegaziun dalla Fundaziun Casa da tgira Sursassiala:

*Geraua Cecilia Maissen-Desax
Dumeni Columberg
Duri Huonder
Thomas Lechmann, miedi
Rita Pally-Hartmann*

Vicepresidenta dil cussegl da vischnaunca, Rita Huonder-Tenner

“Cordiala gratulaziun al niev eligi president dil cussegl da vischnaunca. Jeu giavischel ad el bia plascher e cuntentientscha per siu onn presidial e selegrel d’astgar luvrar ensemen cun el pil beinstar da nosssa vischnaunca.

Engraziament era a cussegliera Martina Gienal che ha fatg la proposta, sco era a vus concusseglers e concusseglieras che haveis eligiu mei.

En quei senn acceptel jeu l’elecziun sco vicepresidenta e giavischel a vus in bien ed interessant onn cun bia buna discussiun.”

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Robert Cajacob

Ervin Maissen

5. Agenda 2009

President dil cussegl da vischnaunca

Sin fundament dallas discussiuns precedentas ei l'agenda per 2009 vegnida purificada.

Decisiun

Senza discussiun pren il cussegl da vischnaunca enconuschiantscha dils termins per las sedutas digl onn 2009. L'entschatta dalla seduta ei mintgamai fixada allas 19° uras.

1. *16 da schaner 2009*
Seduta constitutiva e festiva, elecziuns per la nova perioda d'uffeci 2009/12 ed undraziuns.
2. *27 da fevrer 2009*
Lescha davart la recepziun da burgheis, regulativs, orientaziuns
3. *24 d'avrel 2009*
Rapport da gestiun e quen annual 2008
4. *19 da zercladur 2009*
Program d'actividad e plan da finanzas
Viseta dil niev Center communal d'infrastructura Cuoz
5. *21 d'uost 2009*
Reserva (ev. excursiun)
6. *20 da november 2009*
Preventiv 2010
7. *11 da december 2009*
Reserva - elecziun per 2010

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Robert Cajacob

Ervin Maissen

6. Communicaziuns

Repartiziun dils departaments

President communal

Tenor art. 47 dil regulativ da fatschentas pren il cussegl da vischnaunca enconuschientscha dalla repartiziun dils departaments. La repartiziun succeda en fuorma d'ina ordinaziun. Cun quei che l'ordinaziun ei aunc buca preparada ha la repartiziun sco quei ch'ella ei vegnida repartida al cussegl character provisorii. La repartiziun definitiva vegn presentada pli tard al cussegl da vischnaunca.

Decisiun

Senza discussiun pren il cussegl da vischnaunca enconuschientscha dalla repartiziun provisorii dils departaments per la perioda d'uffeci 2009/2012.

President dil cussegl da vischnaunca

La proxima seduta dil cussegl da vischnaunca ha liug:

Venderdis, ils 27 da fevrer 2009 allas 19³⁰ uras.

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Robert Cajacob

Ervin Maissen